

**Huvudman**

Örebro kommun  
grundskolenamnden@orebro.se

**Beslut**

Datum 2024-06-20

Dnr SI 2024:1363

Sida 1 (23)

## Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vivallaskolan i Örebro kommun.

## Beslut

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örebro kommun att senast **måndag den 21 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, anställning av lärare, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, utredning om särskilt stöd samt betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örebro kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

### Örebro kommun ska vidta följande åtgärder

#### Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen i hem- och konsumentkunskap bedrivs av en person som är anställd som lärare. Huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska innefatta uppgift om vilken lärare som ansvarar för undervisningen i hem- och konsumentkunskap, anställningsavtal för berörd lärare samt underlag som styrker lärarens legitimation och behörighet alternativt, om någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga, lärarens erfarenhet och utbildning. Huvudmannen ska även redogöra för skälen till att huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig för läraren som bedriver undervisning med stöd av en sådan undantagsregel. (1 kap. 3 § och 2 kap. 10, 13, 15, 18–21 §§ skollagen)

**Undervisning av legitimerade och behöriga lärare**

2. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

**Anställning av lärare**

3. Se till att upphöra med att utan tidsbegränsning anställa lärare som saknar lärarlegitimation i fall då undantagsbestämmelserna i 2 kap. 20 § skollagen inte är tillämpliga. För varje tillsvidareanställning av lärare som görs på skolan under perioden 20 juni 2024 - 14 oktober 2024 ska huvudmannen inkomma med anställningsbevis samt lärarlegitimation. (2 kap. 20 §§ skollagen)

**Extra studietid**

4. Se till att alla elever i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska bedrivas under ledning av lärare. (1 kap 3 § och 10 kap. 5 a § skollagen)

**Fjärrundervisning**

5. Om huvudmannen avser att använda fjärrundervisning i ett ämne under läsåret 2024/25, ska huvudmannen fatta beslut om detta, och anmäla detta till Skolinspektionen. (21 kap. 2, 3 och 9 §§ skollagen och 5 a kap. 6 § skolförordningen [2011:185])

**Frånvaro**

6. Se till att rektorn tillsammans med lärare och annan personal senast den 1 oktober 2024 uppmärksammar vilka av skolans elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Av förteckningen ska det framgå när respektive elevs frånvaro uppmärksammades. (7 kap. 19 a § skollagen)

7. För varje uppmärksammas elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att det skyndsamt inleds en utredning om orsakerna till frånvaron (och vid behov även en utredning om särskilt stöd). Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera när frånvaroutredningar inletts och slutförts för respektive elev från och med den 15 augusti 2024 till och med den 30 september 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
8. Se till att rektorn, när en utredning om en elevs frånvaro har inletts, snarast anmäler frånvaron till huvudmannen. Rektorn ska, för respektive elev vars frånvaro utreds, dokumentera när frånvaron har anmälts till huvudmannen. Huvudmannen ska inkomma med denna dokumentation i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

### **Utredning om särskilt stöd**

9. Se till att rektorn för varje elev som anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd skyndsamt startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en anmälan om utredning av särskilt stöd har inkommit samt vilket datum en utredning om särskilt stöd har startats för de elever som anmälts mellan den 28 augusti 2023 och 7 oktober 2024. Huvudmannen ska inkomma med denna dokumentation i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen, Lgr22 2.8 Rektorns ansvar)

### **Betygskatalog**

10. Se till att skolans betygskatalog innehåller identifieringsuppgifter och signatur av den eller de som beslutar om betyg. Huvudmannen ska inkomma med betygskatalogen för vårterminen 2024 i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 16 § skollagen, 7–8 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [SKOLFS 2011:123])

### **Anmärkning**

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Örebro kommun en anmärkning avseende brist rörande den garanterade

undervisningstiden. Örebro kommun ska senast **måndag den 21 oktober 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

## Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd, skolans arbete för att skapa studiero samt att särskilt beakta resultat på nationella prov.

## Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till [skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se), eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:1363) i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Vivallaskolan i Örebro kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vivallaskolan följer gällande bestämmelser om undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, anställning av lärare, garanterad undervisningstid, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd, utredning av särskilt stöd, skolans arbete för att skapa studiero, särskilt beakta resultat på nationella prov samt betygskatalog.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, elevhälsan samt rektorn och biträdande rektorn samt genom lektionsobservationer den 21 maj 2024 och 22 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat frånvaroutredningar, åtgärdsprogram samt resultat på nationella prov i matematik i årskurs 6

2022 och 2023. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

### Föreläggande

#### Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

##### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans förteckning av undervisande personal framgår att undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 6 bedrivs av en person som saknar lärarlegitimation. Det framgår även att skolan saknar legitimerad och behörig lärare i ämnet. Av intervjun med rektorn och biträdande rektorn framgår att det i stället är skolans kökschef som sedan två år tillbaka ger eleverna i årskurs 6 undervisning i hem- och konsumentkunskap. Rektorn uppger att kökschefen inte är en legitimerad och behörig lärare och inte har en anställning som lärare. Vidare uppger rektorn att skolan inte har annonserat efter en legitimerad och behörig lärare till ämnet, eftersom upplägget har fungerat bra samt att det rör sig om en tjänst omfattande 20 procent. Enligt rektorn är det svårt att finna en legitimerad och behörig lärare för så få procent. Rektorn uppger att skolan nu ska annonsera efter en legitimerad och behörig lärare i hem- och konsumentkunskap inför höstterminen 2024.

##### Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisning definieras som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår även att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter

elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utgångspunkten för att en aktivitet ska klassas som undervisning är att en lärare måste ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165 s. 633).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening. Utredningen visar att den person som ansvarar för undervisningen i detta ämne inte är anställd som lärare då personen i fråga har en tjänst som kökschef på skolan. En person som saknar anställning som lärare kan inte ansvara för sin undervisning, exempelvis att den utgår från aktuellt ämnes kursplan samt att bedömning och betygssättning genomförs. Den som är lärare enligt skollagens definition och som har rätt att bedriva undervisning är den som är anställd som lärare i verksamheten.

## **Undervisning av legitimerade och behöriga lärare**

### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att undervisningen i ämnet bild för årskurserna 4–5 samt för ämnet teknik i årskurserna 4–6 bedrivs av en lärare som saknar lärarlegitimation och behörighet för dessa ämnen. Av förteckningen framgår även att skolan har tillgång till legitimerade och behöriga lärare i ämnena bild och teknik för mellanstadiet.

Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att skolan tidigare har försökt att rekrytera ytterligare legitimerade och behöriga lärare i bild och teknik, men att det inte görs för tillfället.

Huvudmannen uppger att läraren som undervisar i bild och teknik på mellanstadiet bedriver undervisningen med stöd av undantagsregeln i 2 kap. 18 § skollagen.

Av skolans förteckning över undervisande personal framgår vidare att bland de legitimerade lärarna finns ett antal lärare på skolan som undervisar i ämnen som de inte är behöriga i. Eleverna på skolan ges undervisning av obehöriga lärare i ämnen som engelska, matematik, naturorienterade ämnen, samhällsorienterade ämnen och svenska som andraspråk. Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga. Detta gäller för exempelvis de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i lågstadiet samt engelska och matematik i årskurs 4.

### **Rättslig reglering**

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och

samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda eleverna på skolan en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerad och behörig lärare i ämnena bild och teknik på mellanstadiet. Skolinspektionens utredning visar även att eleverna på skolan skulle få undervisning av legitimerade och behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Det gäller framför allt ämnena engelska, matematik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen och svenska som andraspråk.

### **Anställning av lärare**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av dokumentstudier framgår att det finns en lärare på skolan som är tillsvidareanställd, men som saknar lärarlegitimation. Vidare framgår att läraren inte undervisar i ämnet modersmål. Rektorn uppger vid intervjun att läraren tillsvidareanställdes i augusti 2023. Vidare uppger rektorn att läraren inom kort kommer att slutföra sin lärarutbildning och inkomma med legitimation. Enligt rektorn kommer lärarens anställning på skolan att ändras ifall läraren inte inkommer med lärarlegitimation.

#### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i ämnet modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen konstaterar vid tillsynsbesöket att en lärare som saknar legitimation och inte undervisar i ämnet modersmål har tillsvidareanställts, vilket enligt skollagen inte är tillåtet.

### **Extra studietid**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av informationsinhämtningen inför Skolinspektionens tillsynsbesök framgår att skolan erbjuder extra studietid efter ordinarie skoldags slut, och att studietiden bedrivs av elevassistenter med visst stöd av lärare.

Av intervjuer med elever, lärare och elevhälsan framgår att det är oklart vem som bedriver undervisningen på den extra studietiden. Elever i årskurs 4 och 5 uppger att det oftast är elevassistenter som håller i undervisningen under den extra studietiden. Elever i årskurs 6 uppger att undervisningen bedrivs av en elevassistent och en lärare. Lärare uppger att det för årskurs 4 är lärare som leder den extra studietiden och för årskurs 5 och årskurs 6 är elevassistenter som ansvarar för och leder studietiden. Elevhälsan uppger att det är elevassistenter som ansvarar för den extra studietiden och att lärarna vanligtvis inte deltar vid undervisningen.

Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att eleverna i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta på extra studietid minst två timmar per vecka. Enligt rektorn verkställer elevassistenterna undervisningen inom den extra studietiden med stöd av lärarna.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att den avsatta tiden för extra studietid ska fyllas med undervisning enligt den definition som finns i 1 kap. 3 §. Av detta följer att studietiden ska bedrivas under lärares ledning.

Det innebär att lärare måste ansvara för planering, genomförande och uppföljning av verksamheten. Det är dock inte nödvändigt att lärare är ständigt närvarande i undervisningslokalen. I de fall extra studietid organiseras i flera grupper samtidigt är det till exempel möjligt att en lärare rör sig mellan grupperna, medan annan personal svarar på enklare frågor, upprätthåller studiero och bidrar med annat stöd som eleverna kan behöva. Det är upp till huvudmannen och rektorn att avgöra vilken personal som utöver lärare ska medverka i studietiden. De medverkande förutsätts dock ha sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas utveckling och lärande främjas (jämför 1 kap. 3 §). Det kan exempelvis röra sig om lärarassistenter, fritidspedagoger och studiehandledare. (prop. 2021/22:111 s. 36)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att skolans undervisning i extra studietid inte uppfyller författningarnas krav då tiden inte fullt ut bedrivs under ledning av lärare. Extra studietid innebär undervisning och ska planeras, genomföras och följas upp under ledning av lärare. Elevassistenter kan stötta lärarna, men ska inte vara ansvariga för att bedriva undervisningen under den extra studietiden.

Skolinspektionen vill betona den viktiga insats som den extra studietiden utgör i skolans kompensatoriska arbete i att ge elever mer jämlika förutsättningar för att nå målen för utbildningen. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att uppnå detta behöver undervisningen i extra studietid ledas av lärare.

### **Fjärrundervisning**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket och av intervjuer med lärare, rektorn och biträdande rektorn framgår att skolan anordnar fjärrundervisning i modersmålsundervisning i enstaka fall.

Av Skolinspektionens diarium framgår att Skolinspektionen har erhållit en anmälan från huvudmannen för att använda fjärrundervisning på skolenheten för läsåret 2022/2023. Av diariet framgår vidare att en anmälan gällande fjärrundervisning på skolenheten saknas för läsåret 2023/2024.

### **Rättslig reglering**

Fjärrundervisning definieras i skollagen som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår att fjärrundervisning endast får användas i grundskolan under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av detta kapitel och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet. (21 kap. 2 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att fjärrundervisning bara får användas om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan eller om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen. (21 kap. 3 § p. 1 och 3 skollagen)

Av skollagen framgår att en huvudman som avser att använda fjärrundervisning ska fatta beslut om det för högst ett läsår i taget (21 kap. 9 § skollagen). Av skolförordningen framgår att huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning samt att beslutet ska anmälas till Statens skolinspektion. (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen) Skolinspektionen har meddelat föreskrifter om anmälan (Skolinspektionens föreskrifter [SKOLFS 2020:227] om anmälan att bedriva fjärrundervisning).

I skollagen regleras också i vilka ämnen fjärrundervisning får användas gällande grundskolan (21 kap. 4 § skollagen). I skolförordningen anges ytterligare begränsningar avseende ämnen för årskurs 1–6 (5 a kap. 2 § skolförordningen). Vid fjärrundervisning ska eleverna befinna sig i lokaler som skolenheten disponerar och det finns krav på att handledare ska finnas närvarande där eleverna befinner sig (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte bedriver fjärrundervisning i enlighet med författningarnas krav. Huvudmannen har inte anmält beslut att bedriva fjärrundervisning till Skolinspektionen för läsåret 2023/2024 trots att sådan fjärrundervisning bedrivs på skolenheten.

Ett beslut om att använda fjärrundervisning ska fattas för ett läsår i taget och avse ett visst ämne. Om huvudmannen fattar ett nytt beslut måste en ny anmälan göras.

## Frånvaro

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket samt av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att elevfrånvaro är en av skolans största utmaningar då skolan har många elever med hög frånvaro. Vidare framgår att rektorn anser att upprepad frånvaro eller längre frånvaro utgörs av frånvaro som överstiger 15 procent på en månad, både giltig och ogiltig frånvaro. Av informationsinhämtningen framgår att skolan de senaste 12 månaderna upprättat fyra frånvaroutredningar.

Av skolans frånvarostatistik för januari till april 2024 framgår att det varje månad var mellan 10 och 40 elever i varje årskurs som var frånvarande minst 15 procent. I exempelvis årskurs 3 var det 22 elever på skolan som under januari 2024 hade mer än 15 procents frånvaro. I februari 2024 var det 23 elever och i april 2024 37 elever. I årskurs 6 var det 14 elever som under januari 2024 hade mer än 15 procents frånvaro. I februari 2024 var det 21 elever och i april 2024 35 elever.

Av kompletterande information från huvudmannen framgår datum för när frånvaroutredningar har inletts för elever som skolan bedömer har upprepad eller längre frånvaro 2024. Vid genomgång av dessa datum framkommer ett intervall av datum från den 11 februari 2020 till den 7 maj 2024. Vidare framkommer att för ett antal elever har skolan ett datum för när en utredning har startat och ett annat datum för när en fördjupad frånvaroutredning har startats. Slutligen framkommer det av skolans underlag att det är ett stort antal elever på skolan, i olika årskurser, som har en frånvaro överstigande 15 procent under flera månader i rad under vårterminen 2024, men där skolan inte har startat en frånvaroutredning.

Av intervjuer med lärarna, elevhälsan, rektorn och biträdande rektorn framgår att skolan har en frånvarorutin, men att det råder en osäkerhet kring begreppet frånvaroutredning.

Enligt lärarna och rektorn är det obehövt att starta en frånvaroutredning om en elev exempelvis är sjuk och skolan känner till det. Rektorn uppger även att en utredning om frånvaro är obehövt när skolan anser att de har kännedom om situationen runt en elev och får medhåll från elevens vårdnadshavare. Rektorn uppger även att det inte finns någon anledning att starta en frånvaroutredning om en elev lämnar landet och skolans personal har kännedom om detta.

Rektorn uppger att denna inte vet när skolan ska anmäla upprepad eller längre frånvaro till huvudmannen och inte heller om skolans fyra nuvarande frånvaroutredningar är anmälda till huvudmannen. Av kompletterande information från huvudmannen framgår att skolan lägger

frånvaroanmälningar i skolans journalsystem och att det enligt huvudmannen är att likställa med en anmälan till huvudmannen.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen).

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte anses obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Det är vidare av vikt att huvudmannen får kännedom om omfattningen av upprepad eller längre frånvaro utifrån sitt ansvar. Det finns skäl för en rektor att snarast informera sin huvudman när en utredning om en elevs upprepade eller längre frånvaro har inletts för att huvudmannen ska kunna agera därefter. Detta moment är inte avsett att vara betungande. Det räcker med att till exempel skicka ett mejl till huvudmannen om att en utredning har inletts. (prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 61–63)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepad frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara (prop. 2017/18:182 s. 59).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att motverka elevers frånvaro. Tillsynen visar visserligen att det på skolan finns en frånvarorutin samt att skolan vidtar insatser vid elevers skolfrånvaro. Frånvaroutredningar har dock inte inletts för samtliga elever som skolan bedömt har upprepad eller längre frånvaro. Skolinspektionen bedömer att det är osannolikt att det skulle vara obehövligt att inleda frånvaroutredningar för alla de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro utan att utredningar har inletts.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete med att rektorn snarast ska se till att anmäla frånvaron till huvudmannen, när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Detta ska ske oavsett omfattningen av frånvaroutredningen.

Avsaknaden av frånvaroutredningar riskerar att leda till att effektiva åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro inte sätts in i rätt tid, alternativt inte sätts in alls. Att rektorn inte alltid anmäler elevens frånvaro till huvudmannen medför att huvudmannen inte får full kännedom om elevernas frånvaro vilket leder till svårigheter för huvudmannen att fullfölja sina skyldigheter utifrån sitt ansvar.

### **Utredning om särskilt stöd**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer med lärare, elevhälsan samt rektorn och biträdande rektorn framgår att det inte har startats utredningar för alla elever med eventuellt behov av särskilt stöd och som har anmälts till rektorn. Lärarna uppger att elevhälsan måste prioritera bland de elever som lärarna anmäler när de befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar. Enligt lärarna finns det även elever på skolan som ges särskilt stöd trots att eleverna i fråga inte har utretts och inte har åtgärdsprogram.

Av intervju med elevhälsan framgår att det är skolans specialpedagog som genomför utredningarna om särskilt stöd. Specialpedagogen uppger att denna som skolans enda specialpedagog inte hinner med att utreda alla elever som anmäls. Enligt rektorn skulle det behövas två specialpedagoger på skolan för att hinna med nuvarande specialpedagogs uppdrag och rektorn bekräftar att ett stort antal anmälda elevers behov av särskilt stöd inte är utrett.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger lärarna låga svarsvärden för arbetet med stödinsatser. På frågan: "Tycker du att skolan utreder behovet

av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?"  
uppgär inga lärare att det görs helt och hållet.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när en anmälan inkommit om att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det efter en anmälan inte alltid görs en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Om en elevs behov inte utreds eller inte utreds skyndsamt riskerar eleven att helt eller vart fall under viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till. En elev ska inte heller ges särskilt stöd utan att behovet först har utretts. En utredning om särskilt stöd ska även utreda vilket behov av stöd en elev har och därigenom ligga till grund för vilka åtgärder som bör sättas in.

### **Betygskatalog**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av skolans betygskatalog från höstterminen 2023. Av betygskatalogen framgår att underskrifter saknas för alla lärare som har undervisat och satt betyg i ämnet modersmål.

Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att underskrifter från modersmålslärarna finns centralt på enheten för modersmålsundervisning och att det ser ut så i hela kommunen. Enligt rektorn signerar lärarna i modersmål aldrig i skolans betygskatalog.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår rektorn har ett ansvar att se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. (3 kap. 14 § skollagen)

Beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. (6 kap. 10 § 1 och 4 stycket skolförordningen)

I Skolverkets föreskrifter om betygskatalog anges att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. (7 § SKOLFS 2011:123)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår även att en betygskatalog ska innehålla namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg. (8 § SKOLFS 2011:123)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att skolans betygskatalog inte förs i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att det i betygskatalogen saknas signaturer av betygssättande lärare i modersmål.

### **Val av ingripande**

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örebro kommuns verksamhet vid Vivallaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, anställning av lärare, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, utredning av särskilt stöd samt betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Örebro kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

## **Anmärkning**

### **Garanterad undervisningstid**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Utifrån en genomgång av inkomna klasscheman framgår att skolan inte ger eleverna deras garanterade undervisningstid i samtliga skolämnen. Eleverna på mellanstadiet får 94 procent av den garanterade undervisningstiden i engelska, vilket motsvarar cirka 208 av 220 timmar. I ämnet slöjd får eleverna på lågstadiet 95 procent av den garanterade undervisningstiden, vilket motsvarar cirka 47 av 50 timmar, och på mellanstadiet får eleverna 97 procent av den garanterade undervisningstiden i slöjd, vilket motsvarar cirka 136 av 140 timmar.

Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att skolorna i Örebro kommun har en gemensam timplan och Vivallaskolan har utgått från den timplanen när de har skapat de aktuella schemana. Av kompletterande information från huvudmannen framgår att skolan i ämnet slöjd under innevarande läsår har lagt ut 80 minuters undervisningstid per vecka trots att det i kommunens gemensamma timplan framgår att eleverna ska ha 84 minuters undervisningstid per vecka. Enligt huvudmannen känner skolan till differensen på fyra minuter och kommer att kompensera för det under kommande läsår. Vidare uppger huvudmannen att eleverna i årskurs 5 har tema 60 minuter per vecka och att denna tid är en del av den garanterade undervisningstiden i ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska, 20 minuter per ämne och vecka. Huvudmannen uppger att beslut om temablock tas per läsår och det är endast ett arbetslag på skolan som arbetar med så kallade temablock.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik (10 kap. 4 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 5 § skollagen) Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne. (9 kap. 3 § och bilaga 1 skolförordningen).

Vidare framgår av skolförordningen att huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden. (9 kap. 4 § skolförordningen).

I förarbeten anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadieindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. (prop. 2016/17:143, s. 17 och 19)

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det i dagsläget finns elever på skolan som inte ges sin garanterade undervisningstid i samtliga skolämnen. Utredningen visar att i ämnet slöjd ges eleverna 95 procent av den garanterade undervisningstiden under lågstadiet och motsvarande siffra för mellanstadiet är 97 procent. I kompletterande information från huvudmannen framkommer att huvudmannen känner till avvikelser och menar att skolan kommer att kompensera för den förlorade tiden under nästkommande läsår. Enligt skolförordningen är det dock tydligt att den garanterade undervisningstiden är kopplad till respektive stadium och huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att eleverna, inom ramen för den fördelade undervisningstiden mellan årskurserna på respektive stadium, får den garanterade undervisningstiden i alla ämnen.

Att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid gör att eleverna inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd och detta leder i sin tur till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

### **Val av ingripande**

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Örebro kommuns verksamhet vid Vivallaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid.

Utredningen visar dock att huvudmannen känner till bristerna i den garanterade undervisningstiden i ämnet slöjd och har för avsikt att kompensera för den under kommande läsår.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Örebro kommun en anmärkning.

## **Områden utan konstaterade brister**

### **Anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket framgår att skolan har en rutin för anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd. Rutinen finns dokumenterad i skolans Elevhälsoplan och beskrivs i intervjuer med lärarna, elevhälsan, rektorn och biträdande rektorn. Av intervjuerna framgår att lärarna har möjlighet att boka tid för elevhälsoplanering med representanter från elevhälsan och anmäla en elev när de befarar att eleven

inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar. Det framgår vidare att elevhälsans representanter tar med anmälningarna till elevhälsans möten där rektorn deltar. Skolinspektionens utredare har efter dokumentstudier under tillsynsbesöket lyft olika elevexempel från olika årskurser med lärarna, elevhälsan, rektorn och biträdande rektorn och eleverna i fråga har enligt de intervjuade anmälts till rektorn om behov av utredning av särskilt stöd.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)

### **Skolinspektionens bedömning**

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

### **Skolans arbete för att skapa studiero**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan, rektorn och biträdande rektorn samt av lektionsobservationer framgår att studieron på skolan varierar mellan olika lektioner, klasser och ämnen.

Av intervju med lärare framgår att personalen på skolan har kommit överens om gemensamma regler och strukturer för att skapa studiero. Av intervjun med elevhälsan framgår dock att lärarnas samsyn i arbetet för att skapa studiero behöver bli bättre, och att arbetet för att skapa studiero generellt sett behöver utvecklas på skolan. Vidare uppger lärarna och elevhälsan att huvudmannen under senare tid har gjort neddragningar i organisationen med en minskning av antalet resurspersoner, vilket enligt elevhälsan har lett till sämre förutsättningar för lärarna att skapa studiero i

klassrummen. Rektorn uppger dock att skolan har fått förutsättningar från huvudmannen att skapa en god studiero på skolan.

Enligt rektorn följs elevernas studiero upp regelbundet genom lektionsbesök, elevenkäter och samtal med elever, lärare och arbetslagsledare. Rektorn uppger att skolans analys visar att eleverna successivt får en bättre och bättre studiero, men att det finns bristande studiero. Enligt rektorn utgör den största enskilda faktorn till bristande studiero lärare som har utmaningar med att anpassa sitt ledarskap till den undervisningsgrupp som är aktuell. För att öka studieron har skolledningen arbetat med handledning till medarbetare och arbetslag. Rektorn uppger även att lärare har fått byta undervisningsgrupp och i något fall deltar ytterligare en vuxen under berörda lektioner.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn är ansvarig för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. (4 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. (5 kap. 3 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. Huvudmannen ska bland annat se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer

upp elevernas trygghet såväl som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. (prop. 2021/22:160 s. 229)

### **Skolinspektionens bedömning**

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller skolans arbete för att skapa studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen utredning visar dock att skolmiljön på Vivallaskolan inte alltid präglas av studiero trots att förebyggande insatser har satts in. Skolinspektionen förutsätter därför att det förebyggande arbetet för att alla elever ska ha studiero utvecklas och intensifieras. Skolinspektionen vill också betona att skollagen är tydlig med att det är huvudmannen som ansvarar för att säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förbyggande arbete som leder till att eleverna kan koncentrera sig på undervisningen.

### **Särskilt beakta resultat på nationella prov**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av nationell statistik från Skolverket kring relationen mellan det nationella provet i matematik och terminsbetyget i matematik i årskurs 6, läsåret 2022/2023 framgår att 57,7 procent av skolenhetens elever fick ett högre terminsbetyg jämfört med provbetyget. Motsvarande siffra för riket som helhet var 24,2 procent.

Skolinspektionen har tagit del av skolans sammanställning (på individnivå) över resultaten på det nationella provet i matematik och terminsbetyget i matematik för läsåren 2022/2023 och 2021/2022. Av dokumentationen framgår att det är ett antal elever vars terminsbetyg är ett eller flera betygssteg över provbetyget. För läsåret 2022/2023 har 28 av 56 elever fått ett terminsbetyg som är ett steg högre än provbetyget och 7 av 56 elever fick ett terminsbetyg som är flera steg högre än provbetyget.

Exempelvis är det två elever som fick provbetyg C, men terminsbetyg A och en elev som fick provbetyg D, men terminsbetyg B. För läsåret 2021/2022 syns ett liknande mönster, men dock inte lika framträdande. Då fick 14 av 59 elever ett terminsbetyg som var ett steg högre än provbetyget och en elev fick ett terminsbetyg som var två steg högre än provbetyget.

I intervjuer med lärarna, rektorn och biträdande rektorn framkommer att de nationella proven är viktiga, men inte avgörande för elevernas betyg. Det nationella provet blir en indikator på om man som lärare ligger rätt i sina bedömningar, uppger rektorn. Lärarna uppger att de känner sina elever väl och utgår från en helhetsbild efter att ha bedrivit undervisning under lång tid.

Av intervju med lärarna framgår att de inte känner till ovan nämnda avvikelser i ämnet matematik. Lärarna uppger att skolan analyserar resultatet på de nationella proven för sig och elevernas terminsbetyg för sig, men att de aldrig har analyserat differensen mellan de nationella proven och terminsbetyget. I intervju med rektorn och biträdande rektorn framkommer att rektorn känner till dessa avvikelser, men att det är förvånande att det för många elever var två betygsstegs skillnad.

I kompletterande information från huvudmannen framkommer att huvudmannen känner till att det är en differens mellan resultaten på nationella prov och betyg. Differensen kan dock beaktas ur ett språkligt perspektiv, uppger huvudmannen. En betydande majoritet av skolans elever har utmaningar med det svenska språket vilket i praktiken betyder att provet testar kunskaper i svenska och inte kunskaper i matematik. Vidare uppger huvudmannen att läraren har andra möjligheter att se vilka kunskaper eleverna har utanför provsituationen, än under själva provet. Eleverna får under ordinarie undervisningstid mer hjälp och stöd i de språkliga delarna/momenten än när eleverna skriver de nationella proven, enligt huvudmannen.

### **Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att vid betygssättning enligt 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (10 kap. 20 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att en lärare inte kan bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprövat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet ska ha en särskild betydelse medför en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper. Vidare framgår att läraren vid betygssättningen även ska beakta de kunskaper och färdigheter som eleven utvecklat och uppvisat

efter ett provtillfälle. Detta kan leda till att elevens betyg avviker från provresultatet. (prop. 2017/18:14 sid. 26)

Vidare framgår i förarbetena att provresultaten eller resultat på delprov inte ska beaktas särskilt om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Enligt förarbetena bör det då vara en fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och att detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis röra sig om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov, eller personliga förhållande som exempelvis ett dödsfall i familjen. (prop. 2017/18:14 sid. 26)

### **Skolinspektionens bedömning**

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att särskilt beakta resultat på nationella prov. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen konstaterar dock att avvikelserna mellan terminsbetygen och resultaten på nationella proven i matematik är anmärkningsvärt stora vårterminen 2023. Utredningen visar också att rektorn och lärarna inte analyserar eventuella skillnader mellan betygen och provresultaten, och vad dessa kan bero på. Mot bakgrund av detta förutsätter Skolinspektionen att huvudmannen och rektorn, tillsammans med lärarna, fortsättningsvis följer upp och analyserar eventuella differenser och säkerställa att dessa är motiverade.

Beslutet har fattats av utredaren Hans-Göran Arvidsson.

Utredaren Linda Nordenhem har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Christina Thorsélius medverkat.